

שיחה לעם

רעיון לפרשת השבוע מעובד ע"פ שיחות הרבי מליובאוויטש

נחמת ישראל בזמן גלותם

אולם עצם הדבר טעון הסבר: מדוע הוצרך יעקב לטרוח להביא ארזים מארץ־ישראל ולנטוע אותם במצרים - יותר ממאתיים שנה קודם הציווי על מלאכת המשכן? הלא ביכולתם היה להשיג ארזים אלו בדרכים אחרות - מסוחרים אומות־העולם או עליידי כריתתם מיערות סמוכים.⁶

וההסבר בזה:

המטרה בנטיעת הארזים במצרים עליידי יעקב, לא הייתה רק בכדי שיהיו לישראל ארזים ביציאתם ממצרים, אלא בעיקר בשביל לעודד ולחזק את רוחם של ישראל בגלות־מצרים. בהיותם תחת שיעבוד מצרים, הם היו 'שואבים' נחמה ותקווה בראיית ארזים אלו.

הארזים הזכירו להם את גאולת ישראל, שכאשר היא תבוא יהיה עליהם לצאת ממצרים יחד עמם. זוהי הסיבה לטרחת יעקב בהבאת הארזים ובנטיעתם, כדי להפיח בעם־ישראל את התקווה ולחזק בהם את האמונה והביטחון בקיום הבטחתו של הקב"ה שיוציאם מגלות מצרים.⁷

במובן הפנימי של הדברים, הארזים מרמזים על הצדיקים נשיאי ישראל שבכל הדורות, כלשון הפסוק "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה". יעקב אבינו נטע את הארזים במצרים - כלומר, 'נטע' את נשיאי ישראל בזמן גלותם.⁸

גלות ישראל בכל זמן קשורה לגלות מצרים⁹, וכשם שאז היו ישראל זקוקים לנחמה וחיוזוק, כן גם עתה. נשיאי ישראל 'הנטועים' בכל דור¹⁰ הם בעצם למעלה מהגלות, ואין חושך הגלות משפיע עליהם כלל¹¹. 'ארזים' אלו נותנים לישראל נחמה ועידוד, נוסכים בהם תקווה ומחזקים את כוחם 'לשרוד' את חשכת הגלות ולהתגבר עליה. בעזרת 'ארזים' אלו, בונים ישראל את המשכן-המקדש בעולם הזה התחתון, והופכים את המדבר שממה הרוחני שיהיה דירה לה'.

(לקוטי שיחות חלק לא)

פ רשתנו פותחת בציווי ה' לקחת 'תרומה' מאת בני־ישראל, לצורך בניית המשכן וכליו וכן לצורך הכנת בגדי הכהונה. 'כל איש אשר ידבנו לבו' יכול היה לתרום כפי רצונו וכפי יכולתו את הדברים שהיו דרושים לשם כך.

אחת התרומות הנדרשות היו 'עצי שיטים'. תפקידם היה בעיקר לשם בניית קירות המשכן.

בהקשר לכך שואל רש"י: מהיכן היו להם עצי שיטים במדבר? ועונה: "פירש רבי תנחומא, יעקב אבינו צפה ברוח־הקודש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם, וצויה לבניו ליטלם עימם כשיצאו ממצרים" (כה, ה).

לכאורה תמוה: הלא דרכו של רש"י בפירושו על התורה היא לפרש רק 'פשוטו של מקרא'. ובפשט הכתוב אין לכאורה כל הכרח שעצי השיטים היו כבר אצל ישראל, שהרי ניתן לומר בפשטות שקנו אותם מעוברי־דרכים סוחרים וכדומה¹, או שכרתו עצים אלו מיער הסמוך להר־סיני². מדוע אם כן מביא רש"י בפירושו מדרש אגדתי, ללא כל בסיס בפשוטו של מקרא!?

להבנת העניין, יש להקדים דיוק בלשון הכתוב:

בתחילת הפרשה מתארת התורה את דברי הקב"ה למשה אודות התרומה, וכך נאמר: **"וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תְּקֻחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, וְזֹאת תְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם"** (כה, ב).

בפסוקים אלה משתמשת התורה בלשון 'לקיחה', שהיה על הממונים לגבות ולקחת את התרומה מידיהם של ישראל. ולכאורה, היה מתאים יותר להשתמש בלשון 'נתינה' - **"ויתנו לי תרומה"** וכדומה, שיש לתת את התרומה לה'.

אם נדייק בלשונו של רש"י לפני כן, נגלה את טעם הדבר. בפסוק "ויקחו לי תרומה" הוא מפרש: "תרומה - הפרשה, יפרישו לי מממונם נדבה" (כה, ב). מכך מובן, שכל הפריטים הללו שנמנו בתורה היו ברשותם של ישראל כבר לפניכן, ולא היה חסר אלא להפרישם. זוהי גם כן הסיבה לניסוח "ויקחו לי תרומה", כדי להורות שכל התרומה כבר נמצאת בידי ישראל, ויש רק לקחת אותה מידיהם.³

לפי זה מובן, שגם עצי השיטים היו בידם לפני כן, ולא ניתן לפרש שכרתו את העצים ביער סמוך או קנו אותם לאחר שיצאו ממצרים⁴. משום כך מפרש רש"י, פשטן המקרא, שישאל הביאו איתם את עצי השיטים ממצרים, כמצוות יעקב אביהם⁵.

⁶ השאלה היא בעצם על לשון הכתוב **"ויקחו לי תרומה"** - שעל התרומה להיות מצויה כבר ברשות ישראל והיה דרוש רק ללוקחה מאיתם. מדוע היה דרוש שהעצים יהיו אצל ישראל בצאתם ממצרים, והרי משום כך היה על יעקב ליטע אותם במצרים הרבה שנים לפני כן. מכך מובן, שמעשי יעקב לא באו בגלל ציווי התורה בלשון זו, אלא משום סיבה אחרת.

⁷ לפי זה ניתן להסביר מדוע הביא רש"י את שמו של בעל המאמר - רבי **תנחומא** (עלאף שדרך-כלל אינו מצייין את שם בעל הפירוש), כדי לרמז על **התנחומין** ועל **הנחמה** שהיו לישראל בראיית העצים.

⁸ הקשר של נשיאי ישראל ליעקב אבינו בא לידי ביטוי בראשי התיבות של המילה 'נשיא' - **נ**ציצו **ש**ל יעקב **א**בינו (מגלה עמוקות אופן פ"ד). ובחסידות מבואר הדבר: כשם שבנשמת יעקב אבינו היו כלולים כל נשמות ישראל, גם נשמת כל נשיא היא נשמה כללית שכוללת את נשמות כל אנשי הדור.

⁹ כשם שכל המלכויות ששלטו על ישראל, נקראות על שם מצרים (מדרש־רבה בראשית טז, ד).

¹⁰ כמו שאמרו חז"ל: "דאה הקב"ה שצדיקים מועטין - עמד ושתלן בכל דור... אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר 'צדיק יסוד עולם'" (זמא דף ל"ח עמוד ב').

¹¹ הם כאילו הובאו מארץ ישראל, ממקום שהגלות אינה קיימת כלל. כמו עצי השיטים-הארזים שהובאו עליידי יעקב מארץ ישראל, כדי להזכיר לישראל במצרים שהם לא נתונים תחת שליטת המצרים, ותיכף הם יגאלו ועלו לארץ ישראל.

¹ כפי שמקשה בדברי־דוד.

² כסברת האבן־עזרא בפירושו הארוך. וכן כתבו בעלי התוספות על התורה והחוקוני.

³ אך ניסוח כמו **"ויתנו לי תרומה"**, כולל את כל מה שהיה על ישראל לעשות כדי לתת תרומה, ואף לירות עצים או לקנותם.

⁴ **דערה זו הושמטה מפאת חוסר מקום.**

⁵ והטעם לכך שיעקב לא הסתפק בציווי לבניו שיקחו עמם ארזים כשיצאו ממצרים, אלא הוא הביאם למצרים ונטעם שם - הוא משום שאין הרבה אילנות במצרים (מנחת־יהודה ע"פ רש"י בבראשית יג, י), או משום החשש שהמצרים לא יניחו לישראל לירות אותם (אמרי שפר).